

YEREL YÖNETİMLERDE YÜKSELEN HALKLA İLİŞKİLER İHTİYACI

PUBLIC RELATIONS NEED INCREASING IN LOCAL GOVERNMENTS

Doç. Dr. Emel POYRAZ¹, Kezban Yöndemli²
Marmara Üniversitesi, İletişim Fakültesi,
Halkla İlişkiler ve Tanıtım Bölümü,
İstanbul

Özet: Halkla ilişkiler çalışmaları; tarihsel süreç içerisinde ele alındığında kapitalist üretim ilişkilerinin bir sonucu olarak ticari örgütlerde ve özel sektörde ihtiyaçtan kaynaklanan bir zorunluluk olarak ortaya çıktığı görülür. Kapitalizmin ürettiği bu kurumlarda yoğun bir şekilde halkla ilişkiler faaliyetleri uygulanmasına rağmen kâr amacı gütmeyen kurumlarda halkla ilişkiler çalışmalarının profesyonelce pek yapılmadığı veya üzerinde durulmadığı da dikkat çekmektedir. Bu tarihsel gelişim durumunun, iletişim çağını yaşadığımız günümüzde farklılaştığı ve kar amacı gütmeyen kurumlarda da artık halkla ilişkiler çalışmalarına önem verildiği görülmektedir. Bu bağlamda yerel yönetimler de halkla ilişkilerin uygulama alanlarına dâhil olmak zorunda kalmışlardır. Küreselleşme ve kentleşmenin büyük bir ivme kazandığı günümüzde yerel yönetimlerin görev ve sorumlulukları eş zamanlı olarak artmıştır. Dolayısıyla, yerel yönetimlerde de halkla ilişkiler çalışmalarına yönelik büyük bir ihtiyaç ve beklenti oluşmuştur. Halkla ilişkiler çalışmaları; öncelikle idarenin halk tarafından anlaşılmasını kolaylaştırmak ve idare ile halk arasında ortak bir dil oluşturmak, iyi niyet tesis etmek ve karşılıklı anlayışı oluşturarak sağlıklı bir iletişim ortamını sağlamak için yapılan bir iletişim süreci ve ilişki yönetimi olarak karşımızda durmaktadır. Aynı zamanda yerel halk ile hükümet arasında adeta köprü vazifesi gören yerel yönetimlerin; anlaşılabilir olması, meşruiyet kazanması, rızanın oluşumu ve halkın istek ve beklentilerinin yerine gelmesi anlamında oldukça önemli bir konuları vardır. Ayrıca dışsal bir baskı unsuru olarak Avrupa Birliği'ne uyum süreci de yerel yönetimlerde reform yapılmasını gerekli kılmış ve yaşanan değişiklikler sonrası halkla ilişkiler çalışmaları ihtiyacın ötesinde bir zorunluluk haline gelmiştir. Bu bağlamda, makalemizde öncelikle yerel yönetimlerde mevcut halkla ilişkilerin ne durumda olduğu tespit edilerek durum analizi yapılmaya çalışılmış ve niçin yerel yönetimlerde halkla ilişkilere ihtiyaç duyulduğu irdelenmiştir.

Anahtar Kelimeler: Halkla İlişkiler, Yerel Yönetimler, Meşruiyet, Rızanın Üretimi.

Extended Abstract: It is a relatively more recent phenomenon that public relations studies, an intensive in commercial organizations although there are becoming newly active for non-profit organizations. Actually, local authorities whose one non-profit organization is also included in the application areas of public relations. With the acceleration of urbanization and globalization nowadays the duties and responsibilities of local authorities increased and the need for public relations began to be felt. Public relations work primarily to facilitate understanding the administration by the public and is carried out to create a common language, understanding and harmony between the local government and the people. Local governments, is very

¹ emelpo@yahoo.com

² elifaydeniz@gmail.com

important to be understood as a bridge between people and government in terms of the people's wishes and needs fulfilled. In addition, harmonization to the European Union accession process has made the necessary changes in local governments and after the reforms public relations work has been experienced not need become obligation. In this study, it is examined the role and importance of public relations at local governments in the context of system theory. It is examined the effects of the European integration process and globalization as an external pressure and an upper system. So It has been demonstrated the needs and necessity of public relations in local governments.

When public relations are dealt in terms of historical process, it is seen that public relations emerge as an obligation resulting from needs in commercial organizations and private sectors as a result of capitalist production relations. It is also seen that public relations are not studied professionally and not focused in non-profit organizations although public relation services are applied intensely in these organizations that the capitalism generates. We consider in the context of systems theory, it is seen that this historical development differs today where we experience the communication era and public relation studies become important in even non-profit organizations. In this context, local governments also are obliged to be included in public relations practice field. Today the duties and responsibilities of local governments increased simultaneously in which globalism and urbanization gain speed. Therefore, under the domino effect of developing communication and interaction process forced to renew the system of local governments, there are great expectations and need for public relations studies in its. Public relations studies stand as a communication process and relationship management that are carried out in order to build a common language between management and public, and to make management to be understood and clear by public easier, establish good will, and provide a healthy communication setting by building mutual understanding. At the same time, local governments that function as a bridge between public and government have an important position in being understandable, obtaining legitimacy, constituting consent, and meeting the demands and expectations of public. Furthermore, adaptation process to European Union- as an external pressure and upper system- makes reform in local governments essential and after the changes experienced, public relations studies are beyond the need; they become obligation. In this regard, in our study, situation analysis was conducted by identifying how the existing public relations were in local governments. Furthermore, why local governments needed public relations was examined within this study.

Globalization and the increased role of local government gained great momentum nowadays in the social structure and responsibilities of the needs of urbanization has increased simultaneously. Therefore, under the developing communication and interaction process with the domino effect, local governments have to renew their systems and large need for public relations and prospects for their work.

Systems theory argued concepts and variable power throughout the environment in which is based on interaction and communication. Therefore system theory provides a new perspective for all disciplines and a scientific framework. Because the systems approach makes analysis by examining the interaction between the events and phenomenas relations. Moreover, the systems approach analyzes each administrative unit and their relationship with each other. So; events with other events associated with the management and the external environment and is adopted as a method of assessment in relation. Public relations as a strategic communication process that builds mutually beneficial relationships between the organizations and their publics. So it can be defined as the practice of managing between communication and interaction between the local governments and their publics as a bridge role.

In this context, public administration at central and local bodies encounters serious problems such as inefficient and cumbersome bureaucracy which is failure contemporary needs and providing services, inadequately participation to management of the public. These problems cause that in the public sector

restructuring have moved almost the agenda of all sectors in society. This issue demands and pressures had intensified. Nowadays, as a result of globalization, urbanization and localization in dynamic effects, it is possible to establish a management system that it is tried to provide transparent accountable efficient and optimal institutional structure formed. It is also developed democratic participation mechanisms which can respond to the expectations and needs of people under the principles and laws of European Union.

It is observed that local government come to a more prominent position in this progress because local governments are closest public bodies to the citizens. European Union, this will bring alignment and liabilities, restructuring of local government makes more important. The local government system in Turkey since 2003 of legislation to the transformation is of great importance in terms of the process of signification and creation of a decentralized structure via public relations.

As a result of system effects, the central government is experiencing a shift towards to local government. The European Union does not propose a specific format about the local government, but it has to be appreciation Europe Union of the status and functioning. For the implementation of common policies and laws of the Union, which implements the standard, on the basis of efficiency and productivity is essential to have a functioning management system.

On the other hand, EU has no authority to determine the internal management system or the status of local and regional authorities of the European member states. Local government is at the discretion of the member states of the organization. However, local and regional governments, in many areas, such as local. Management structure in Turkey until 2004 excess and solid emerges as a centralized structure. Center management has conducted most of the public service when looking at the distribution responsibilities between central government and local governments authorities and services in Turkey. Besides, local governments only limited services fulfilled. Therefore, local governments' impact on the country's leadership has been negligible. Within the process of European Union, central government powers are transferred to local authorities such as authority, personnel, financial resources, and any other elements of the local government with the transfer. It is intended to affective local government anymore. Thus, central government has decreased power in the management until 2004 legislative reforms. There is no doubt that localization and regional policy play important role in the European Union and Turkey try to adopt this perception and application. Because it makes necessary laws about field of local governments' duties and responsibilities under the integration process of European Union.

After the local government reforms to be made; local governments will be restructured as a contemporary administrative units for local and common areas make their own decisions in matters of needs and desires to be met. Furthermore, it is made resources, forming implementing projects and open to the supervision of the citizens in accordance with national, local and regional plans, principles and standards of European Union to be determined by central government.

As known globalization and urbanization are affecting many areas in the world. So central governments have to give authority to local governments in order to meet the changing needs of the public. Thus, globalization and urbanization support localization also European Union policies. These processes have gained great importance in Turkey, especially in public relations of local governments. Turkey under the process of European Union membership and globalization, has to made important reforms and law arrangements to comply with European Union acquires and globalization effects. So transparent democratic local governments provide public participation and supports via public relations. It is provided that people find solutions to their problems and needs.

Key Words: *European Union, Local Governments, System Theory, Globalization, Urbanization.*

Giriş

Bilindiği gibi kurumlar tarihsel süreç içerisinde, varlıklarına haklı gerekçeler bulmak, var olabilmek ve varlıklarıyla topluma ne sağladıklarını anlatmak zorunda kalmışlardır. Özünde böyle bir zorunluluk ihtiyacı, halkla ilişkileri var eden ve kaçınılmaz kılan temel olgudur. Yani kurum ve kuruluşların hedef kitleleriyle iletişimini sürdüren halkla ilişkiler; bir var olma, kendini gerçekleştirme çabası olarak da karşımıza çıkmaktadır. Bu bağlamda toplumsal bir sistem olan yerel yönetimler de ayakta kalabilmek ve meşruiyet kazanabilmek için mutlaka halkla ilişkiler çalışmalarına önem vermek zorundadırlar.

Tarihsel sürece baktığımızda; kapital sistemin ve liberal ekonominin gelişimine paralel özel sektörde artan rekabetle birlikte halkla ilişkiler çalışmalarına da büyük ağırlık verildiği görülmektedir. Buna mukabil rekabet ortamının olmadığı kamu kurum ve kuruluşlarında halkla ilişkiler çalışmalarının çok gerilerde kaldığı ve halkla ilişkiler çalışmaları üzerinde hassasiyetle durulmadığı dikkat çekmektedir. Günümüzde ise; kamuda da özel sektör ölçeğinde rekabet söz konusu olmamasına rağmen burada da halkla ilişkiler çalışmalarına ihtiyaç vardır. Halka en yakın yönetim birimi olan yerel yönetimler ise doğal olarak halkla içi içe olmak durumundadırlar. Modern çağda halktan kopuk bir yerel yönetimin hizmet sunumu anlamında başarılı olması beklenemez.

Bu bağlamda çalışmamızda; öncelikle halkla ilişkilerin ve yerel yönetimlerin üzerinde hareket ettikleri kavramsal çerçeve çizilmiş ardından da yerel yönetimlerde yaşanan değişikliklerden irdelenerek ve halkla ilişkilere duyulan ihtiyaç incelenmiştir. Son olarak da belediyelerde halkla ilişkilerin nasıl işlediği ele alınarak bazı önemli tespitler yapılarak okuyucunun dikkatine sunulmuştur.

1.Halkla İlişkilerin Kavramsal Çerçevesi

Son zamanlarda yaygın olarak kullanılmaya başlayan halkla ilişkiler kavramının ne olduğu ve işlevinin neler olduğu henüz net olarak anlaşıl(a)mamıştır. Kamu/halk üzerindeki etkisine bakıldığında ise halkla ilişkiler çalışmaları kurum ve kuruluşlar için artık ihtiyaçtan ziyade zorunluluk olarak karşımıza çıkmaktadır. Günümüz tüketim toplumunda, yoğun ileti bombardımanına maruz kalan hedef kitle ve kamular, karar verme aşamasında güvenebileceği bir liman aramaktadırlar. İşte halkla ilişkiler tam burada devreye girmektedir. Doğruluk ve dürüstlük ilkesiyle halkla ilişkiler disiplini; yoğun rekabet ortamında işletmelerin rakiplerinden ayrılmak için kullandıkları inandırma ve ikna yöntemlerinden en önemlisi olma yolunda ilerlemektedir.

Yönetim anlamında halkla ilişkiler; halkın sempatisini kazanmak ve karşılıklı iyi niyet oluşturmak için yapılan iletişim çalışmaları olarak değerlendirilebilir. Halkın en temel ihtiyaçlarını karşılamakla yükümlü olan yerel yönetimler de bu özelliğinden ötürü sürekli halkla iç içe olmakta ve onlarla sürdürülebilir bir iletişim kurma ve sürdürme çabası içindedirler.

Tortop' a göre halkla ilişkiler: *"Yönetimin izlemekte olduğu politikaların halkla benimsetilmesi, çalışmaların devamlı ve tam olarak halka duyurulması, yönetime karşı olumlu bir hava yaratılması, buna karşılık, halkın da yönetim hakkında ne düşündüğünün, yönetimden ne istediğinin bilinmesi ve halkla işbirliği sağlanması görevidir."* (Tortop, 1986: 4).

Halkla ilişkiler çalışmaları genel olarak özel sektörle bağdaştırılsa da aslında Türkiye'de halkla ilişkiler anlamında yapılan çalışmalar ilk olarak kamuda yapılmıştır. Enformasyon Genel Müdürlüğü, Basın ve Halkla Münasebetler Daire Başkanlığı gibi isimlerle halkla ilişkiler birimleri kurulmuş ve tam olarak günümüzdeki anlamıyla olmasa da halkla ilişkiler tanımları referans alınarak çeşitli çalışmalar yapılmıştır (Peltekoğlu, 2009:128- 129).

Anadolu Ajansı da bu anlamda Cumhuriyet'in ilan edildiği zamanlarda halkla ilişkiler çalışmalarını temsil eden bir oluşum olarak karşımıza çıkmakta ve vatandaşın kendileri için yapılan çalışmalardan haberdar

olma istek ve ihtiyacını karşılamaktadır. Atatürk tarafından kurulan bu ajans, Cumhuriyet dönemi halkla ilişkileri açısından bir ilk olarak aktarılmaktadır (Yayınoğlu, 2007:46).

Ayrıca, MEHTAP (Merkezî Hükümet Teşkilatı Araştırma Projesi), İdari Reform Danışma Kurulu Raporu ve kısa ömürlü olan İdari Danışma Merkezi söz edilmesi gereken diğer halkla ilişkiler çalışmalarıdır.

2.Halkla İlişkilerin Uygulama Alanlarından Biri Olarak Yerel Yönetimler

Halkla ilişkilerin faaliyet alanları konusuna, halkla ilişkilerin tarihi gelişimini referans alarak baktığımızda; propaganda kavramı içerik olarak bize halkla ilişkileri çağrıştırmakta ve propaganda sayesinde yapılan tanıtım çalışmaları halkla ilişkilerin temelini oluşturmaktadır. Son zamanlarda bir disiplin olarak halkla ilişkilerin hem özel sektörde hem de kamu sektöründe uygulanırılığı artmakla birlikte halkla ilişkiler kurumsal bir ihtiyaç olarak karşımıza çıkmaktadır. Bu bağlamda kar odaklı çalışan özel sektör ve maddi anlamda kazanç beklentisi olmayan kamular, halkla ilişkiler kümesinin içerisinde halkla ilişkilerin çalışma alanları olarak karşımıza çıkmaktadırlar (Yayınoğlu, 2007: 43- 47).

Halkla ilişkilerin kapsama alanı içerisinde bulunan yerel yönetimler, herhangi bir maddi beklentisi olmayan ve hitap ettiği hedef kitlenin en temel ihtiyaçlarını karşılamakla yükümlü olan kuruluşlardır. Kendilerine has yasal bir varlıkları olan yerel yönetimlerden bu özellikleri bağlamında bağımsız yapılar olarak bahsedilebilir (Dikme, 2012: 71). Aynı zamanda toplumsal yaşama en yakın yönetim birimi olan yerel yönetimler, toplumsal yaşamı düzenleyen, devamını ve toplumsal yararı sağlamayı amaçlayan kuruluşlardır.

Yerel yönetimler denince akla gelen belediyeler ise, birlikte yaşayan insan topluluklarının ihtiyaçlarının da birlikte karşılanması gereği üzerine ortaya çıkmış olup devletin verimli işleyen bir yapıya kavuşturulması amacıyla merkezi idare tarafından yerine getirilmesi gerekmeyen görev ve hizmetleri üstlenerek karmaşık hükümet işleyişine yardımda bulunurlar (Şimşek, 1993: 5).

Kamu kurumu olan belediyeler, hitap ettikleri hedef kitle ile karşılıklı güven ortamı oluşturmak, bilgi alışverişinde bulunmak ve onların istekleri doğrultusunda projeler gerçekleştirerek vatandaşın ihtiyaçlarını gidermek üzere halkla ilişkiler çalışmaları yapmaktadırlar (Kazan, 2007: 19).

Türkiye’de yerel yönetimlerin tarihi sürecine baktığımızda birçok olaya sebep olan İkinci Dünya Savaşı’na kadar gitmemiz gerekecektir. İkinci Dünya Savaşı’ndan sonra dünya bir kentleşme sürecine girmiş ve göçün de etkisiyle kentlerde insan yoğunluğu artmıştır. Bu insanların ihtiyaçlarını giderebilmek anlamında çeşitli birimlere ihtiyaç duyulmuştur. Yerel yönetim birimleri de bunlardandır. Türkiye’de yerel yönetim birimlerinin oluşumu da bahsettiğimiz sebeplerden dolayı gündeme gelmiştir (Güllüpınar, 2009: 159).

Osmanlı İmparatorluğu döneminde batı ile ilişkilerin arttığı dönemde (1854- 1856) belediyelerin kurulmasına yönelik talepler artmış ve konuyla ilgili çalışmalar hız kazanmıştır (Tortop, 1986: 1). Tanzimat Fermanı’ndan sonra yerel nitelikte çeşitli birimler oluşturulmuş ve yaşanan değişiklikler sonrasında yerel yönetimler günümüzdeki anlamıyla yasal düzenlemelerdeki yerini almışlardır (Yayınoğlu, 2007: 58). Bu bağlamda, Altıncı Daire-i Belediye ismiyle belediyeçilik anlamında atılan ilk adım olan oluşum, Beyoğlu’nda yer alan Pera ve Galata semtleridir. Bu bölgeler Paris’in belediyeçilik anlamında en başarılı olduğu bölge örnek alınarak şekillendirilmiştir (Yayınoğlu, 2007: 59).

3.Yerel Yönetimlerdeki Değişimler ve Halkla İlişkiler İhtiyacı

Bazı yasal düzenlemeler, yerel yönetimlere duyulan ihtiyaçlar doğrultusunda değiştirilmiştir. Bu konuyla ilgili iki yasa vardır. Birincisi Temel Yasa 5393 Sayılı Belediye Kanunu, diğeri ise büyükşehir belediye yönetimiyle ilgili 5216 Sayılı Özel Yasadır. Yasada yer alan bilgilere göre “Belediye” kavramı şu şekildedir; “*Belde sakinlerinin mahalli müşterek nitelikteki ihtiyaçlarını karşılamak üzere kurulan ve karar organı seçmenler tarafından seçilerek oluşturulan idarî ve malî özerkliğe sahip kamu tüzel kişisi*” dir (5393 Sayılı Belediye Kanunu, Md.3.). Bu tanımda belediyelerin demokratik özelliklerine dikkat çekilmiştir.

Ülkemizde çeşitli alanlarda olduğu gibi belediyeçilik alanında da sorunlar ve sıkıntılar vardır. Bütün bir toplumu ilgilendiren bu sorunlar yerel yönetimlerde reform hareketlerinin zorunluluğunu ortaya çıkartmıştır ve yapılan değişim çalışmaları toplumun her kesiminden insanı etkilediği için halktan destek alarak ilerlemekte ve dolayısıyla demokratik bir yapıya bürünmek durumunda kalmaktadır (Kaya, 2003: 77).

Kentlerin hızlı bir şekilde büyümesi ve köyden kente göçün kontrolsüz bir şekilde artış göstererek çarpık kentleşmeye sebep olması beraberinde birçok sorunu da getirmiştir. Alt yapı eksiklikleri ve planlama yetersizlikleri, şehir yapılanmasını da doğrudan etkilemiştir. Bütün bu olumsuz gelişmeler ve göç olgusu beraberinde kaotik bir ortam yaratmıştır. Halkın beklentileri ve taleplerini karşılamakta güçlük çeken hazırlıksız yakalan yerel yönetimler birçok sorunla baş etmek zorunda kalmıştır. Dolayısıyla başta kontrolsüz göç olmak üzere hızlı kentleşme, yerel yönetimlerde reform hareketlerini hızlandıran etkenlerin başında gelmektedir (Kaya, 2003: 77- 78).

Diğer taraftan Türkiye'nin üyesi olmaya çalıştığı Avrupa Birliği ile yürütülen müzakere süreci de itici bir dış etken olarak karşımıza çıkmaktadır. AB entegrasyon sürecinde, yerel yönetimlerde reform yapma gereği tüm hızıyla hissedilmiş ve bir zorunluluk olarak belediyelerin karşına çıkmıştır. Avrupa Birliği'nin istediği ekonomik, sosyal, siyasal uyum, üye ülkelerin yönetim sistemlerini ister istemez etkilemiştir. Yerel yönetimler de üye ülkelerin yönetim çarkının ve sisteminin önemli bir parçası olmaya aday olduğu için doğal olarak uyum politikalarının etkilerini doğrudan hissetmektedir.

Böylece yapılan ve yapılacak olan yasal düzenlemeler ile belediyelerin çalışma programları, yatırımları, stratejik planlamaları ve belediye icraatlarını halka bildirme yükümlülükleri halkla ilişkilerin temel yapısı içerisinde yer almaktadır. Yapılan yeni düzenlemeler ile belediyeçilik anlayışı köklü bir değişim yaşayarak halka daha fazla hesap verir ve yaptığı faaliyetleri şeffaf bir şekilde paylaşır olmuştur. Kamu haklarının genişletilmesi ve halka hesap verme gereksinimi yerel yönetimlerde halkla ilişkiler ihtiyacını daha da artırmıştır (Yayınoğlu, 2007: 61). Bu aynı zamanda Türkiye'nin demokratikleşme süreciyle de paralel işleyen bir süreç olarak karşımıza çıkmaktadır.

4.Halkla İlişkilerin Yerel Yönetimlerdeki İşlevleri

Halkla ilişkilerin belediyelerdeki işlevlerine baktığımızda ise; sosyal paydaşların analizlerinin yapılması, eldeki olanakların belirlenmesi ve bunlarla neler yapılabileceğinin saptanması ve açıklanması, kriz durumunda uygulanacak stratejilerin belirlenmesi ve çıkabilecek sonuçların anlatılması, kimlerin bunlardan etkileneceği ve tüm bunların üzerinde uzlaşmanın sağlanması, katılım ve destek elde edilmesi ve son olarak da kurumsal bir itibar elde edilmesi olarak karşımıza çıkmaktadır.

Salim Kadıbeşegil'in dikkat çektiği diğer bir işlev ise: "*Halkla ilişkilerin belki de en önemli misyonu; dedikoduyu önleyebilir en etkili silah oluşudur. Çünkü; içinde gerçek, kaynağı açık, başı sonu belli bir bilgi üretimi vardır.*" (Kadıbeşegil, 1999: 39). Burada vurgulanan insanların memnuniyetsizliklerinin hızlı bir şekilde yayılacağı ve dezenformasyonla bilgi kirliliği yaşanabileceği durumlarda, halkla ilişkiler çalışmalarının işe yarayacağı ve çözüm üreteceğidir.

Halkın en temel ihtiyaçlarını karşılama sorumluluğu bulunan yerel yönetimler bu ihtiyaçların gereğince giderilememesi üzerine halkın memnuniyetsizliği ile karşı karşıya kalmakta ve meşruiyetini yani halk desteğini kaybetmektedir. Halkla ilişkiler, halkın desteğini almak ve yapılan işleri halka doğru aktarabilmek açısından son derece önemli bir birimdir. Toplumun genelinden destek almak durumunda kalan ve demokrasiyi temel strateji olarak kabul etmiş devletlerin yönetimi için ise daha fazla önem ve gereklilik arz etmektedir (Peltekoğlu, 1998: 145).

Kamu kurumlarını özel sektörden ayıran en önemli özellik rakipsiz olmalarıdır. Fakat bu durum kamu kurumlarının halkla ilişkiler çalışmaları yapmayacağı anlamına gelmemektedir. Aksine halkın desteğini ve güvenini alabilmek için daha fazla yapmaları gerekmektedir. Çünkü devletin halka dönük görünen yüzü olan yerel yönetimler, hedef kitlesini görev ve sorumlulukları hakkında aydınlatmak durumundadırlar.

Halkla ilişkilerin temel fonksiyonu; birçok tanımda da belirtildiği gibi, kurumların istek ve arzularını halka, halkın istek ve dileklerini de kuruma iletmek, taraflar arasındaki sağlıklı iletişimi sağlamaktır. Bu görev, yerel yönetimlerin hedef kitlesi olan yerel halkın güvenini kazanabilmek ve desteğini sağlayabilmek açısından hayati bir öneme sahiptir. Planlı, programlı ve sistematik kurulacak bir iletişim ile desteğin devam etmesi ve başarının gelmesi kaçınılmazdır. Aynı zamanda halkla ilişkilerin diğer bir görevi de meydana gelebilecek olan olumsuz iletişim sürecini normalleştirmek ve ilerleyen süreçte olumlu hale getirebilmektir (Güllüpnar, 2009:

76- 77). Yani stratejik bir iletişimle, öncelikle sorunların büyümeden bir krize dönüşmeden adeta erken bir uyarı sistemi gibi çalışıp süreci yönetmek çok önemlidir.

Doğru planlanmış halkla ilişkiler faaliyetleri ile öncelikle yerel yönetimlerde yapılan gündelik çalışmalar hakkında kamuoyuna bilgiler vermek ve kurum/kuruluşun politikalarını anlatmak, yerel kuruluşların yapmayı planladığı ve yerel halk üzerinde önemli etki yaratacak yeni projeler hakkında bilgi vermek ve proje konusunda halkın görüşlerini öğrenmek planlanmaktadır (Dikme, 2012: 94- 95). Böylece, karşılıklı anlayış ve doğru bilgilendirme ile bir güven ortamı oluşturulacaktır.

Halkla ilişkiler yukarıda bahsedilen görevleri yerine getirebilmek için yazılı ve yazılı olmayan araçlar kullanmaktadır. Yazılı olan araçlar; süreli yayımlar, afişler, bültenler, broşürler, yıllıklar, billboardlar ve web siteleridir. Yazılı olmayan araçlar ise; festival, yarışma, sergi, toplantı, konferans, seminer, tören gibi etkinliklerdir.

Son olarak bazı uzmanların üzerinde hassasiyetle durduğu bir konu yerel yönetimlerin siyasi erkle olan tek yanlı ilişkileri ve bunun halk üzerindeki etkileridir. Şöyle ki; halkla ilişkilere etik çerçeveden bakıldığında, halkla ilişkiler çalışanları yerel yönetimlerin siyasi propagandasını yapmaktan uzak durması ve politik sürece mesafeli yaklaşması (Peltekoğlu, 1998: 146) tavsiye edilmektedir. Siyasi bir çıkara hizmet eden halkla ilişkiler birimleri sadece tek bir bakış açısından konuya yaklaştığı için hem nesnel sonuçlar ortaya koyamayacak hem de kamuoyunun halkla ilişkilere olan inancını temelden sarsacaktır. Bu durum da halkla ilişkilerin yegâne hedefi olan "samimiyet ve sadakat" e derinden darbe indireceği iddia edilmektedir.

5.Halkla İlişkiler Açısından Yerel Yönetimlerde Yaşanan Sorunlar

Halkla ilişkiler çalışmaları, karşılıklı bilgi alışverişine dayalı ve dinlemeye yönelik çalışmalar olarak sadece özel sektör kuruluşlarında değil kamularda da hedef kitleye hep daha güzelini sunmak üzere oluşturulan çalışmalardır. Vatandaşın istek ve ihtiyaçlarını öğrenerek, en temel ihtiyaçlarını doğru zamanda doğru şekilde onlara ulaştırmak halkla ilişkiler çalışanlarının vazifesi olarak aktarılabilir. Ayrıca yerel yönetimler açısından halkın kendisi için yapılan çalışmaları bilme isteğinin karşılanması ve yönetimin kendisini hedef kitlesi olan halka arz etmesi halkla ilişkiler çalışmalarından beklenen sonuçlardır.

Yerel yönetimlerde halkla ilişkiler çalışmalarının başarıya ulaşması, bu çalışmaların profesyonelce yapılmasına bağlıdır ve yönetim ile halk arasındaki iletişimin sürekliliği için yönetimin halkla ilişkiler çalışmalarını stratejik bir şekilde yapması gerekmektedir. Bu sayede vatandaşa sunulan hizmetin kalitesi artacak ve karşılıklı fayda sağlanmış olacaktır.

Demokrasi açısından temel kuruluşlar olan yerel yönetimlerde vatandaşın kararları ile yönetime gelecek ekip seçilmektedir. Bu sebeple halk ile yönetim arasında karşılıklı iyi niyet oluşturma çabaları yönetimin meşruiyeti açısından olmazsa olmazlardır. Hem iç hedef kitleyle hem de dış hedef kitleyle kurulabilecek etkili iletişim, yapılacak halkla ilişkiler çalışmaları ile mümkündür ve bu çalışmalar halka en yakın yönetim birimi olan belediyeler açısından oldukça önemlidir (Dikme, 2012: 92).

Türk Kamu Yönetimi'ndeki geçmişi çok da eski olmayan yerel yönetimler henüz olması gereken konuma gelememişken bir de yerel yönetimlerde yapılan reformlardan dolayı daha karmaşık bir hal almıştır. Özellikle halkla ilişkiler ihtiyacına binaen yapılan değişiklikler, halkla ilişkiler kavramının henüz netleş(e)mediği ülkemizde, yerel yönetimlerde halkla ilişkilere uygulamalarına dair bazı sorunları da beraberinde getirmiştir.

Yerel yönetim birimlerinden birisi olan belediyeler açısından halkla ilişkilere dair en önemli sorun; halkla ilişkiler çalışanlarının siyasi bir görüşe hizmet etmek durumunda kalmalarıdır. Siyasi görüş farklılıklarından ötürü bütün vatandaşa eşit hizmet ilkesi göz ardı edilmekte ve buna bağlı olarak yönetimin tanıtımını üstlenen halkla ilişkiler çalışanları da bu doğrultuda çalışmalar yapmak durumunda kalmaktadırlar. Bu durum, yönetimin nitelikli halkla ilişkiler çalışanları yerine kendi görüşlerine hizmet edebilecek çalışanları tercih etmelerine sebep olacaktır (Sezgin, 2011: 97).

Siyasi olarak nitelendirilebilecek bir diğer sorun da halkla ilişkiler çalışmalarının etkinlik düzenlemekten ibaret olduğu düşüncesidir. Yönetimin siyasi amaçlar için daha fazla kitleyi etkileyebilmek adına yaptıkları büyük organizasyonlar hem maddi anlamda bir kayıp hem de halkla ilişkiler kavramının içini boşaltan bir

harekettir. Halkın bütünlüğünü sağlamak anlamında yapılacak olan etkinlikler elbette gereklidir fakat bu etkinliklerin siyasi söylemlerle donatılması halkla ilişkiler açısından etik olamamaktadır.

Yerel yönetimlerde halkla ilişkiler biriminin iş tanımının henüz yapılamamış olması bu anlamda yaşanan sıkıntılardan bir diğeridir. Nitekim halkla ilişkiler birimleri genellikle sadece medya ile iletişimi sağlayan bir birim olarak görülmekte ve yapılan etkinliklerin fotoğraflarını çekmekten tutun da kurum için gerekli olan malzemeleri almaya kadar iş tanımına uymayan vazifeleri üstlenmek durumunda kalmaktadırlar.

Halkla ilişkiler çalışmaları özünde karşılıklı iletişimi barındırırken yerel yönetimlerde uygulanan halkla ilişkiler çalışmaları ne yazık ki tek yönlü bir iletişimin dışına çıkamamışlardır. Sadece yönetimin halka tanıtılması üzerine kurulan halkla ilişkiler çalışmaları; halkın istek, ihtiyaç ve şikâyetlerinin önemsenmemesi üzerine yarım kalmış halkla ilişkiler çalışmaları olarak nitelendirilebilir. Yapılacak olan halkla ilişkiler çalışmaları bu sebeplerden ötürü bir sonraki çalışmalar için kaynaklık edemeyecek ve hatalar düzeltilmediği için hatalar hep tekrar edilecektir. Bu bağlamda yerel yönetimlerde halkla ilişkilere yönelik yaşana sıkıntılardan birisi de halkla ilişkiler çabasının tek yönlü bir iletişim süreci olduğu yanığıdır (Güllüpunar, 2009: 106).

Yerel yönetimlerde halkla ilişkiler çalışmalarının ekstra maliyet olarak görülmesi aslında özel sektörde de yaşanan bir sıkıntıdır. Fakat burada kamu kurumlarını özel sektör kurumlarından ayıran bir nokta vardır ki yerel yönetimler denilince akla gelen belediyelerin hükümetin görünen yüzü olması sebebiyle ve varlık sebeplerinin halk olması sebebiyle yerel yönetimlerin bu çalışmaları daha özverili bir şekilde yapmaları gerekmektedir. Halkın en temel ihtiyaçlarından özel isteklerine kadar hepsini karşılamakla yükümlü olan belediyelerin, bu çalışmaları profesyonel ekiplerle yapmaları gerekir fakat nitelik arttıkça maliyetin de artması üzerine belediyeler halkla ilişkiler birimini maddi yük olarak nitelendirmektedirler (Peltekoğlu, 1998: 152).

Yerel yönetimlerde halkla ilişkilere yönelik sorunlar birim çalışanlarından dinlendiğinde yönetimin halkla ilişkiler projeleri için gerekli bütçeyi ayırmadıkları ortaya çıkmaktadır. Özellikle çalışmanın son ve neredeyse en kıymetli bölümü olan değerlendirme kısmının bahsedilen maddi sebeplerden ötürü yapılmadığını aktaran halkla ilişkiler birimi çalışanları, yönetimin halk ile iletişim kurma yöntemlerinin oldukça amatör olduğundan bahsederken aynı zamanda halkla ilişkiler çalışmalarının göstermelik olduğundan şikâyet etmektedirler. Bu bağlamda halkla ilişkiler çalışmalarının yerel yönetimler açısından örgütsel bir gereklilik olarak görülmediği ve benimsenmediği aşikârdır (Güllüpunar, 2009: 94).

Demokrasi odaklı bir yönetim oluşturulabilmesi için yönetimin sadece siyaset yapmaması aynı zamanda halkın isteklerine de karşılık vermesi gerekmektedir. Çünkü yerel yönetimler demokrasinin başlangıcı olarak nitelendirilen kurumlardır. Halkın hem yönetilen hem de yöneten pozisyonunda bulunabileceği bu kurumlar halkı ile iyi ilişkiler kurmak durumundadırlar ve bunu başarabilmek için halkla ilişkiler çalışmalarına ihtiyaçları vardır.

6. Halkla İlişkiler Açısından Yerel Yönetimlerdeki Gelişmeler

Değişen ve gelişen modern toplumun bir gereği olan bireysellik, kamu yönetiminde de göze çarpmaktadır. Geleneksel kamu yönetiminin yerini alan yenilikçi kamu yönetimi; verilen kararlara eleştirel yaklaşabilen, soru soran ve bu soruların cevabını arayan, bilgi düzeyi yüksek bir toplumu da beraberinde getirmiştir. Sorgulama ve talep etme haklarını iyi kullanmaya başlayan yenilikçi toplum artık daha bireysel ve daha denetleyici bir hale bürünmüştür. Bu bağlamda, toplumun istek ve şikâyetlerine cevap vermek durumunda kalan kamu yönetimi de değişen düzene ayak uydurarak farklı bir yapıda karşımıza çıkmaktadır (Erten, 1999: 98- 101).

Halkla ilişkiler anlamında yerel yönetimlerdeki gelişmelerden bahsederken “YKY (Yeni Kamu Yönetimi)” ve “yönetişim” kavramlarına değinmenin yerinde olacağı düşünülmektedir. Günümüz bilgi çağı, yönetim anlamında da değişiklere sebep olmuş ve geleneksel yönetim anlayışından yeni kamu yönetimine ve yönetişime geçişi kaçınılmaz hale getirmiştir. Yeni Kamu Yönetimi; adı üzerinde kamu yönetiminde çeşitli reformları gündeme getiren bir anlayış olarak karşımıza çıkmaktadır. İçerisinde yer alan yönetişim kavramı ise ortaklıklara ve katılımcılığa açık, vatandaşın yönetimi istediği zaman sorgulayabildiği ve ondan bilgi alabildiği, vatandaşın memnuniyetinin ön planda olduğu bir yönetim anlayışı olarak tanımlanmakta ve halka en yakın yönetim birimi

olarak adlandırılan yerel yönetimler için de birçok değişikliği beraberinde getirmektedir. Ayrıca yine bu kavram, toplam kalite yönetimini ve performans yönetimini belediyeler için gerekli kılacağı yadsınamaz bir gerçektir (Emrealp, 2005: 18- 22).

Yönetişimin daha doğru uygulanabilmesi için bazı ilkeler dile getirilmekte ve yönetişimin ilkeleri, yerel yönetimleri kamuya daha açık hale getirerek neticesinde bu kurumları ulaşılabilir kılmaktadırlar. Bu ilkelerden bazıları; şeffaf yönetim, hesap verilebilirlik, katılım olarak aktarılmaktadır. Buradaki katılım ilkesi, halkın kendisini yönetecek ekibi seçebilmesi ve hatta kendisinin de yönetici kadrosunda yer alabilmesi anlamında demokrasiyi güçlendiren bir kavram olarak tanımlanabilir. Ayrıca bu şekilde bir iletişim, belediyeler açısından halkla ilişkileri tek taraflı bir iletişim modeli (kamuoyu bilgilendirme modeli) olmaktan çıkarmakta ve çift taraflı bir iletişime dönüştürmektedir (Bayramoğlu, 2005: 26-28).

Ülkemizdeki yönetim uygulamalarına bakacak olursak ilk olarak Kent Konseyi'nden bahsetmek gerekir. Kent Konseyi; halkın kent için birlikte hareket etmesini amaç edinen ve kent ile ilgili gelişmeleri sürdürülebilir kılmayı planlayan ayrıca yönetim ilkelerini de dikkate alarak çalışmalar yapan bir oluşum olarak tanımlanabilir. Böylelikle halkın yaşadığı yeri kendi eli ile daha yaşanılabilir hale getirmesi sağlanacak ve yerel yönetimlerin üzerindeki yük bahsedilen iş paylaşımı ile birlikte azalmaya başlayacaktır. Kentin sunduğu kaynaklardan daha verimli bir şekilde yararlanabilmek adına Kent Konseyi, halka fayda sağlayacak bir oluşum olarak görülebilmektedir.

Ülkemizdeki yönetim anlamında atılan bir diğer adım ise "Yerel Gündem 21" uygulamasıdır ve Avrupa Birliği'ne uyum süreci kapsamında ortaya çıkan bir uygulama olarak tanımlanabilir. Avrupa Birliği; kendisine has hukuk kuralları olan ve bünyesinde barındırdığı ülkelerin her birinden daha üstün görev ve yetkilere sahip olan bir oluşum olarak karşımıza çıkmaktadır. Avrupa Birliği, üyeliği ve üyelik öncesi uyum süreçlerinde ülkeler birçok yönden ortak paydada buluşturulmaya çalışılmaktadır. Avrupa Birliği'ne üye olan ülkelerin her biri geçirdikleri uyum süreci neticesinde kültürel, sosyal ve de siyasal yönden ortak politikalar oluşturmaktadırlar (Kaya, 2003:106- 107).

Avrupa Birliği'ne üye ülkelerin hemen her birimi kaçınılmaz olarak uyum sürecinden etkilenmekte ve mevcut idari yapılarını bu yönde değiştirmektedirler. Ülkelerin idaresinde önemli bir rol üstlenen yerel yönetimler de değişime uğrayan birimlerin başında gelir. Kendisini yenilemek zorunda olan birimler; sosyal, kültürel ve siyasal olarak gerekli değişimleri göstererek değişimlerini tamamlamaktadırlar (Kösecik, 2002: 2).

Avrupa Birliği'nin kurucu unsurları olan Maastricht Sözleşmesi, Avrupa Tek Şartı ve Avrupa Yerel Yönetimler Özerklik Şartı, Avrupa Birliği' nin dayanak noktalarını oluşturmaktadırlar (Keleş, 2012: 9). Bahsi geçen bu anlaşmalar, çeşitli toplantı ve konferanslar sonrasında Yerel Gündem 21 oluşumunu desteklemişlerdir. Yerel anlamdaki gelişmelerin sürekli kılınması ve bunun sağlanabilmesi için uzun soluklu plan ve projelerin stratejik olarak hazırlanması ve uygulanması kavramları Yerel Gündem 21' in kapsama alanı içerisine girmektedir. (Kara, 2007: 1- 5)

Yerel Gündem 21'in Türkiye'deki yansıması ise 1997 yılı sonunda Birleşmiş Milletlerin katkısı ve Yerel Yönetimler Birliği ile birlikte yürütülen bir çalışma olarak karşımıza çıkmaktadır. Yıllar geçtikçe bu çalışmaya birçok kentin dahil olması çalışmanın geniş kitlelere hitap edebilmesine ve çalışmanın uzun soluklu bir proje haline dönüşmesine katkıda bulunmuştur. Projenin başrolünde hükümet olmakla birlikte proje; sivil toplum kuruluşlarını, kadınları, gençleri de çalışmalarına dahil edilmektedir. Yerel Gündem 21 ile birlikte demokratik, yaşanılabilir bir kent yaşamı halkın da desteği ile sağlanmaya çalışılacaktır (Batal, 2010).

Sonuç

Günümüzde yerel yönetimlerde, vatandaş ile yönetim arasında sadakat ve güven temellerine oturtulmuş sağlıklı bir iletişim ağından bahsedilemez. Yerel yönetimlerin bünyesinde yer alan halkla ilişkiler birimi bu noktada vatandaş ile iyi bir iletişim sürecine girememektedir. Halkla ilişkiler biriminin üzerine düşen görev hiç şüphesiz vatandaş ile tarafsız, dürüst, saydam ve güven esaslarına dayanan sağlam bir bağ geliştirmek, onlara doğru olanı doğru şekilde sunabilmektir (Aydın, 2010: 5).

İhtiyaçların giderek arttığı dünyamızda, amacı vatandaşa hizmet sunmak olan hükümet, bu görevini halka en yakın yönetim birimi olan yerel yönetimler aracılığı ile sağlamaktadır. Vatandaşın hükümet ile arasındaki iletişimini de kolaylaştıran yerel yönetimler aynı zamanda onları yükümlülüklerinden de haberdar etmektedirler. Başarılı bir kamu yönetimi de bu ikili arasındaki başarılı diyalog sonrası ortaya çıkmaktadır. Yerel yönetimler, halkla ilişkiler çalışmaları neticesinde vatandaşını daha iyi tanımakta ve onlar için daha isabetli kararlar vererek halk ile arasındaki duvarları yıkabilmektedir.

Yerel yönetimlerdeki aksaklıklardan ötürü yerel yönetimlerde yasal olarak değişiklikler meydana gelmiş ve sonrasında belediyeler artık daha ulaşılabilir, daha şeffaf, gelişmeye açık, çözüm üreten kurumlar olmuşlardır. Devlet kurumlarının soğuk yüzü, halkla ilişkiler çalışmalarının aktifleşmesiyle birlikte daha sevimli hale dönüşmüştür.

Konuyla ilgili birçok yenilik yapılmasına rağmen halkla ilişkiler çalışmalarının genellikle kar amacı güden kuruluşlara özgü çalışmalar olarak nitelendirilmesi halkla ilişkiler kavramında anlam daralmasına sebep olabilecek ve yerel yönetimlerde halkla ilişkiler çalışmalarının gerekliliğine dair negatif düşünceler, çalışmaların sürdürülebilirliğine engel koyabilecektir. Bu durumun yaşanmaması için yapılan çalışmaların halkla ilişkiler etik çerçevesi içerisinde gerçekleştirilmesi tavsiye edilebilmektedir.

Ayrıca halkla ilişkiler açısından yerel yönetimlerdeki gelişmelerin sürekli takip edilmesi ve halkla ilişkiler çalışmalarının bu anlamda nasıl katkılar sağlayabileceğinin de göz ardı edilmemesi gerekmektedir. Nitekim bu anlamdaki gelişmelere bakıldığında kamu yönetimi ile ilgili yeni kavramlardan özellikle yönetim kavramının iletişim ve halkla ilişkiler tanımları ile birçok ortak noktalarının olduğu görülebilmektedir. Bu sebeple yerel yönetimlerde gelişme sağlamak adına atılan bütün adımlarda stratejik, etkili ve başarılı halkla ilişkiler çalışmalarına ihtiyaç olduğu söylenebilmektedir.

Kaynakça

- AYDIN, Ahmet Hamdi (2010). "Belediyelerin "İletişim Köprüsü"nden Geçen Halk (ile İlişkiler)!", İstanbul: Yerel Siyaset Dergisi.
- BATAL, Salih (2010). Yeni Kamu Yönetiminde Yönetişim Kavramı Ve Türkiye’de Yerel Yönetimler Alanındaki Uygulama Örnekleri, Mevzuat Dergisi
- BAYRAMOĞLU, Sonay (2005). Yönetişim Zihniyeti Türkiye’de Üst Kurullar ve Siyasal İktidarın Dönüşümü, 1. Baskı, İstanbul: İletişim Yayınları.
- DİKME, Hüseyin (2012). Yerel Yönetimlerde Halkla İlişkiler Uygulamaları, İstanbul: Yalın Yayıncılık.
- EMREALP, Sadun (2005). Türkiye Yerel Gündem 21 Programı Yerel Gündem 21 Uygulamalarına Yönelik Kolaylaştırıcı Bilgiler El Kitabı, 2. Baskı, IULA–EMME Yayınları, İstanbul.
- ERTEN, Metin (1999). Nasıl Bir Yerel Yönetim, İstanbul: Anahtar Kitaplar.
- GÜLLÜPUNAR, Hasan (2009). Halkın Yakınma Yöntemleri, Konya: Eğitim Kitabevi Yayınları.
- KADIBEŞEGİL, Salim (1999). Halkla İlişkilere Nereden Başlamalı? , 3. Baskı, Ankara.
- KARA, Ahmet (2007). Merkezi İdarenin Mahalli İdareler Üzerindeki Yetkileri, Mahalli İdareler Aylık Mesleki Mevzuat Dergisi, Yıl: 17, Sayı: 151, Ankara.
- KAYA, Erol (2003). Yerel Yönetimler Reformu Ve Belediyelerde Yeniden Yapılanma, İstanbul: İlke Yayıncılık- Kent Yönetimi Dizisi: 2.

- KAZAN, Emine (2007). Eski Türkler ve Osmanlı'da Halkla İlişkiler, İstanbul: Yakamoz Yayıncılık.
- KÖSECİK, Mehmet (2002). AB'nin Bütünleşme Sürecinde Yerel Yönetimler, Alfa Basım Yayım Dağıtım, İstanbul.
- PELTEKOĞLU, Filiz (1998). İstanbul Üniversitesi İletişim Fakültesi Dergisi, Sayı 8, İstanbul: İ.Ü. Basımevi.
- PELTEKOĞLU, Filiz (2009). Halkla İlişkiler Nedir? , Genişletilmiş 6. Baskı, İstanbul: Beta Basım.
- SEZGİN, Murat (2011). Belediyelerde Halkla İlişkiler ve Halka Dönük Yönetim, Kahramanmaraş Sütçü İmam Üniversitesi İ.İ.B.F. Dergisi, Cilt 1, Kahramanmaraş: KSÜ Basımevi.
- ŞİMŞEK, Rasim (1993). Trabzon Belediye Tarihi I Osmanlı Dönemi, Trabzon: Trabzon Belediyesi Kültür Yayınları.
- TORTOP, Nuri (1986). Mahalli İdareler, İkinci Baskı, Ankara: TODAİE Yayını.
- YAYINOĞLU, Pınar (2007). Yerel Yönetimlerde Halkla İlişkiler (Belediyeler Yönünden Bir Değerlendirme) , 2. Baskı, İstanbul: Birsan Yayınevi.

(http://iibfdergisi.ksu.edu.tr/Imagesimages/files/1_5_%20Belediyelerde%20Halkla%20%C4%B0li%C5%9Fkiler%20ve%20Halka%20D%C3%B6n%C3%BCk%20Y%C3%B6netim.pdf, Erişim Tarihi:7.3.2015).

(http://iibfdergisi.ksu.edu.tr/Imagesimages/files/1_5_%20Belediyelerde%20Halkla%20%C4%B0li%C5%9Fkiler%20ve%20Halka%20D%C3%B6n%C3%BCk%20Y%C3%B6netim.pdf, Erişim Tarihi:7.3.2015).